

TUTKIMUSARTIKKELIT AVOIMIKSI

Avoimen tieteen ja tutkimuksen julistus on keskeinen suomalaisen tutkimusyhteisön yhteinen sitoumus tieteen ja tutkimuksen avoimuuden edistämiseen. Sitä täsmentämään on julkaistu marraskuussa 2019 ensimmäinen osa tutkimusjulkaisujen avoimen saatavuuden linjauksesta. Nyt julkaistu osa keskittyy lehti- ja konferenssiartikkeleihin, ja myöhemmissä osissa linjaus laajenee esimerkiksi monografioihin ja kokoomateosartikkeleihin. Omia linjauksiaan valmistellaan myös tutkimusaineistojen, oppimisen ja toimintakulttuurin avoimuudesta.

Linjauksessa määritellään strategiset periaatteet, joita suomalainen tutkimusyhteisö tutkimusjulkaisujen avointa saatavuutta edistäessään pyrkii noudattamaan. Lisäksi linjauksessa asetetaan tarkempia tavoitteita sekä esitetään konkreettisia toimenpiteitä, joilla tavoitteet toteutetaan.

VÄLITÖN AVOIN SAATAVUUS

Linjauksen ensimmäinen tavoite on, että viimeistään vuonna 2022 kaikki suomalaisissa tutkimusorganisaatioissa tai suomalaisten rahoittajien tukemana tehdyt uudet tieteelliset artikkelit- ja konferenssijulkaisut ovat välittömästi avoimesti saatavilla. Jotta tavoite voisi toteutua, täytyy kaikilla tutkimusyhteisön tutkijoilla olla tasavertainen mahdollisuus julkaista tutkimuksensa avoimesti riippumatta tutkimusalasta, rahoitus- pohjasta tai uravaiheesta.

Työkaluna avoimen saatavuuden takaamisessa linjaus nostaa esiin maailmanlaajuisiksi standardiksi nousseet Creative Commons eli CC-lisenssit. CC-lisensseillä artikkelin tekijä pystyy itse päättämään, millaisilla käyttöoikeuksilla hänen artikkeliin saa jakaa. Linjauksessa suositellaan erityisesti CC-BY-lisenssiä, joka antaa artikkelien käyttäjille mahdollisuuden myös julkaista artikkelista muokattuja versioita, kuten käännöksiä, kunhan alku-

peräisen artikkelin kirjoittaja mainitaan.

Toinen tärkeä työkalu on erilaisten avoimen julkaisemisen muotojen huomioon ottaminen tutkijoiden ja tutkimuksen arvioinnissa. Avoimuuden huomioiminen ei kuitenkaan tarkoita, että tutkimuksen laadun keskeinen asema tutkimuksen arvioinnissa unohdettaisiin.

Tutkimusjulkaisemisen hinta

Ensimmäisenä periaatteena linjaus toteaa, ettei tutkimusjulkaisujen avoin saatavuus saa lisätä tutkimusjulkaisemisen kokonaiskustannuksia. Jotta periaatteen toteutumista voidaan seurata, on tieteellisten julkaisukanavien ja julkaisujen kokonaishintojen oltava läpinäkyviä ja julkisia.

Kustannusten kohoamista pyritään hallitsemaan kansainvälisten tiedekustantajien kanssa käytävissä kansallisissa sopimusneuvotteluissa. Tiedelehtisopimukseen pyritään saamaan kaikille tutkijoille oikeus julkaista artikkelit avoimina kustantajan omissa kanavissa ja/tai rinnakkaistallettaa ne tutkimusorganisaation julkaisuarkistoon julkaisuhetkellä. Näin avoimen saatavuuden kustannukset eivät jää yksittäisten tutkijoiden maksettaviksi.

Linjauksessa pyritään myös huolehtimaan, että kotimainen tutkimusjulkaiseminen on mahdollista myös uudessa avoimen julkaisemisen toimintaympäristössä. Tämä vaatii yhteisrahoitteisen ja keskeisen julkaisumallin kehittämistä Suomessa julkaistaville tutkimusartikkeleille. Suomenkielistä tutkimusjulkaisemista tukee myös se, että tutkimusorganisaatiot ja tutkimusrahoittajat sitoutuvat ottamaan huomioon tutkijoiden arvioinnissa tasapuolisesti kaikenkieliset julkaisut.

Avoimen tieteen koordinaatio – Tieteellisten seurain valtuuskunta